

A15

PASSEM A L'ACCIÓ

TEMPS

Es tracta d'un treball en grup que s'haurà de desenvolupar durant diverses sessions. Tanmateix, és recomanable que s'hi dediquin tres o quatre sessions amb temps de desenvolupament fora de l'aula.

TIPUS ACTIVITAT

Activitat d'aplicació, aprofundiment i síntesi.

OBJECTIUS

Realitzar una campanya de sensibilització a l'entorn proper de l'alumnat a partir dels conceptes adquirits en aquesta guia, incorporant diferents accions dins d'una activitat de síntesi i aplicació mitjançant un projecte de grup com a estratègia d'aprenentatge.

CONTINGUTS

Sensibilitat crítica en relació a les conseqüències del funcionament lucratiu i especulatiu de les finances actuals.

Assumpció de la responsabilitat com a persones usuàries per a transformar les relacions amb les entitats financeres.

Implicacions ètiques i socials de l'activitat de les entitats financeres i valoració i consciència crítica del consum.

Disposició per a treballar de manera col·laborativa, intercanviar opinions, argumentar i consensuar mecanismes comunicatius i de sensibilització.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Fer una campanya utilitzant el treball per projecte com a metodologia del grup:

1. Revisar i repassar els continguts més interessants del que s'ha treballat prèviament per al grup, dissenyar instruments per valorar la percepció que es té sobre el tema de la banca ètica en l'entorn més proper, aplicar instruments de recollida d'informació i valorar els resultats per a promoure una transformació.

2. Dissenyar una acció rellevant depenent dels resultats del diagnòstic previ. Enfocar l'esforç a l'aspecte més important o que requereixi més atenció.

3. Valorar els resultats de l'acció i presentar davant l'institut elements de transformació de les persones o col·lectius cap a els qui va ser dirigida l'acció. Si és possible realitzar document digital i compartir en instàncies més enllà de l'Institut (web i entitats de sensibilització sobre el tema).

MATERIAL

Guions per al professorat per cada fase

Qüestionari individual (autoavaluació).

AVALUACIÓ

- La proposta d'activitat compta amb un qüestionari individual i una graella d'avaluació. Aquí proposem un seguit d'elements a partir dels quals es pot avaluar l'aprenentatge dels nois i noies a través del desenvolupament del treball grupal.
- Són elements que donen lloc a les propostes de qüestionari individual i graella d'avaluació, però que poden utilitzar-se per generar nous instruments. Cada docent pot triar com procedir.
- Identificació de necessitats d'informació sobre el concepte de banca ètica dins de l'entorn de la comunitat educativa i el posicionament personal d'adults.
- Utilització rigorosa d'informació per sintetitzar els coneixements i habilitats desenvolupats al llarg de la guia didàctica, identificant l'estat actual del seu entorn.
- Identificació del rol dels mitjans de comunicació en relació al nivell de coneixement sobre banca ètica en l'entorn proper. Comparació en relació a la publicitat de la banca comercial.
- Reconeixement de mecanismes alternatius de relació econòmica, intercanvi de béns i bases de l'estalvi i inversió, de control democràtic dels mecanismes del sistema financer, valorització de les opcions solidàries i cooperatives per reduir conseqüències negatives del model competitiu.
- Valoració de la dimensió ètica dels intercanvis econòmics i monetaris.

MATERIAL COMPLEMENTARI

- 1.** Top 10 de las campañas y acciones de sensibilización y movilización social en 2018
<https://jorgecastaneda.es/sensibilizacion-y-movilizacion-social-en-2018-2/>
- 2.** Nadie dijo que fuera fácil: un relato sobre cómo las ONG implicamos a la ciudadanía
<https://ongawa.org/nadie-dijo-facil-resumen/>
- 3.** FETS, Finançament Ètic i Solidari
www.fets.org
<http://bancaetica.cat>
<https://www.dineretic.net>
- 4.** Finanzas éticas, SETEM
<http://finanzaseticas.org/>
- 5.** Banca Ètica - Información y difusión
<https://infobancaetica.wordpress.com>

6. Proyecto Fiare:

www.proyectofiare.com

7. Red de Economía Alternativa y Solidaria

www.economiasolidaria.org

8. Attac España (Mercados Financieros):

<http://www.attac.es/category/jufiglo/mercados-financieros>

9. ADICAE Educación Financiera Crítica

<http://educacionfinancieracritica.org/>

10. Finanzas y monedas al servicio de la sociedad

http://www.socioeco.org/bdf_dossier-17_es.html

FASE 1

Els guions que acompanyen aquesta activitat, només es presenten a manera de **PAUTA PER DINAMITZAR LES ACTIVITATS** que dins de cadascuna de les etapes del desenvolupament de projecte per grup es poden plantejar als estudiants.

Atès que la dinamització i assessoria és a càrrec del professorat però les propostes de continguts, interessos i definició de temàtiques serà responsabilitat de l'alumnat, es proposa que es prenguin en compte aquests guions per establir les qüestions que definiran les activitats a cada moment.

1. Triar la temàtica

A partir de l'objectiu general de la primera etapa que és el de revisar i repassar els continguts més interessants per al grup i dissenyar instruments per valorar la percepció que es té sobre el tema de la banca ètica a l'entorn més proper, **es proposa l'organització d'una o dues sessions per debatre les temàtiques contingudes en aquesta guia**, per seleccionar els tòpics que el grup consideri que són més rellevants per al seu entorn.

TEMA	VALORACIÓ I INTERÈS PER PART DEL GRUP	VALORACIÓ PER PART DEL PROFESSORAT ----- ACCESSIBILITAT A RECURSOS ----- DOMINI DE LA TEMÀTICA PER PART DEL GRUP
ENFOCAMENTS DIVERSOS DE L'ECONOMIA		
ECONOMIA I CURES, RELACIÓ AMB LA VIDA		
CONSUM RESPONSABLE		
ORIGEN I ÚS DELS DINERS		
MECANISMES D'INTERCANVI DE VALORS		
DISSENY ACTUAL DEL SISTEMA FINANCER		
ACUMULACIÓ DE PODER PER LES FINANCES		
ELS RISCOS DEL SISTEMA ACTUAL		
SECRETS INCONFESSABLES		
ELS MITJANS QUE NO COMUNIQUEN		
ELS PRINCIPIS DE LA BANCA ÈTICA		
TRANSPARÈNCIA I PARTICIPACIÓ		
COMPROMÍS DE LA CIUTADANIA CAP A UNA BANCA AMB VALORS		

És important que en la dinamització del debat **participi la totalitat d'estudiants**, expressant també la valoració de la seva pròpia experiència sobre les activitats i dinàmiques de la guia, ressaltant **coneixements que no hagin estat desenvolupats** completament perquè puguin ser reforçats durant aquesta activitat.

Si aquesta guia didàctica s'ha cobert íntegrament serà més senzill introduir el debat per triar el tema o els temes sobre els quals es concentrarà el treball d'aquesta activitat de síntesi o tancament. Si no s'han tocat totes les temàtiques es deixa a elecció del grup la **selecció del tema o temes que desitgin desenvolupar** en aquest projecte.

La tercer columna que acompanya el format anterior és per a ús del professorat i permet realitzar anotacions d'acord a les **valoracions de les activitats desenvolupades** sobre el tema o si es compta amb els recursos informatius, pedagògics o de temps per enfocar el projecte sobre un o un altre tema.

De la negociació d'aquests elements es definirà l'abast del projecte a realitzar, el seu contingut i les accions futures per a les següents etapes.

En la preparació d'aquesta primera fase i considerant el temps disponible per a treballar amb el grup i el grau d'aprofundiment en el qual s'hagi treballat la guia (especialment en el que té a veure a comprensió de l'impacte que té el sistema financer sobre les persones i els seus projectes vitals), recomanem una tècnica didàctica particular: **CERCLE DE PARAULA** (<http://competenciesiepd.edualter.org/ca/tecnicas/cercles-de-paraula>)

Aquesta tècnica es basa en crear un **espai de confiança entre l'alumnat** per a compartir respostes, sensacions i inquietuds a través d'un cercle en el qual es posa en comú la paraula. Algunes de les preguntes que el professorat pot realitzar per a dinamitzar el cercle serien:

- què ha sigut **el que més t'ha impactat de tot el que hem estudiat?** i en base a les respostes poder fer alguna segona ronda del tipus: què t'agradaria poder transmetre al teu entorn del que has après?
- què t'hauria agradat **que t'expliquessin abans?**
- quina de les coses que hem tractat té més **relació amb la teva vida** o amb situacions que has viscut o que coneixes d'a prop? (atur, hipoteca, explotació d'altres països, armament...).

En aquest cas es pot fer un tancament demanant una reflexió individual en la que s'ompli la taula sobre els continguts, o bé deixar aquest nivell dels continguts per una altra sessió i tancar la sessió del cercle de paraula apreciament **la importància de deixar-nos afectar pel que passa al món**, i de la importància de poder compartir el que **ens preocupa**, o el que **ens agradaria canviar**.

L'aïllament genera molt de des-apoderament. Creiem que pot ser una bona activitat preparatòria per activar l'alumnat en les ganes de fer alguna cosa cap "enfora", al seu entorn proper

2. Diagnòstic de la situació

Una altra tasca durant aquesta primera etapa és la construcció d'un **instrument de diagnòstic** sobre el nivell de coneixement i situació sobre la temàtica triada dins de l'entorn proper (mares i pares, professorat i altres persones que formin part de la comunitat educativa)

L'alumnat pot triar concentrar el seu esforç en només un públic o dirigir-ho a la **comunitat educativa** en general, en qualsevol cas haurà de presentar arguments sobre l'elecció realitzada.

Per al diagnòstic, una proposta és generar un **qüestionari** que giri al voltant de la temàtica, però que almenys cobreixi els següents aspectes:

1. Coneixements previs sobre el tema, què és?, coneix?, saps?, etc.

2. Opinió sobre l'estat actual de la temàtica en l'entorn, què et sembla que...?, què opines de...?, etc.

3. Alternatives a una problemàtica detectada, existeix una altra manera de.....?, com es pot canviar la situació actual de...?

El tipus de preguntes i respostes dependrà de la profunditat a la qual es pretengui arribar amb l'instrument encara que és convenient incloure preguntes amb el tipus de respostes SI, NO, o amb respostes tancades per a la **sistematització** posterior.

En aquest exercici de generació de preguntes l'alumnat pot incloure els elements que no hagi acabat de comprendre en les activitats anteriors, en el que desitgi aprofundir o pensi que les persones a qui dirigeix el seu diagnòstic poden respondre.

El resultat final d'aquesta etapa es veuria reflectit en la **selecció de la temàtica a desenvolupar** en les següents etapes, el disseny de l'instrument de diagnòstic (un qüestionari de 8 a 10 preguntes) sobre el tema i l'aplicació de l'instrument a persones adultes que siguin representatives de la comunitat educativa.

Per a la sistematització d'aquesta última part convé programar espais i temps per al desenvolupament i **aplicació d'habilitats d'anàlisi quantitativa i qualitatiu**. Si l'instrument s'ha dissenyat en format de preguntes veritable o fals, o respostes tancades, els resultats s'han de presentar en gràfics.

Convé recordar en tot moment a l'alumnat que el procés de desenvolupament de projecte va encaminat al disseny d'una **campanya de sensibilització sobre finances ètiques** dins de l'institut i cap a la comunitat educativa en general: mares, pares, professorat., personal de suport.

**CAMPANYA A FAVOR DE LA BANCA ÈTICA
DIAGNÒSTIC**

INSTITUT

DATA

EDAT PERSONA:

PROFESSORAT (1)

ENQUESTA #

MARE O PARE (2)

SEXE:

ALTRE ADULT (3)

PREGUNTA 1	SÍ	NO	OBSERVACIONS:
PREGUNTA 2	SÍ	NO	OBSERVACIONS:
PREGUNTA 3	SÍ	NO	OBSERVACIONS:
PREGUNTA 4	SÍ	NO	OBSERVACIONS:
PREGUNTA 5	SÍ	NO	OBSERVACIONS:
PREGUNTA 6	SÍ	NO	OBSERVACIONS:
PREGUNTA 7	SÍ	NO	OBSERVACIONS:
PREGUNTA 8	SÍ	NO	OBSERVACIONS:
NOTES:			

MODEL DE GRAELLA PER SISTEMATITZAR RESPOSTES

En un full de càlcul se sistematitzen les respostes per després analitzar-les

	Enquesta 1	Enquesta 2	Enquesta 3	Enquesta 4	Enquesta 5....
Data					
Edat					
Sexe					
Persona (1,2, o 3)					
Pregunta 1 (Si/No)					
Observació P1					
Pregunta 2 (Si/No)					
Observació P2					
Pregunta 3 (Si/No)					
Observació P3					
Pregunta 4 (Si/No)					
Observació P4					
Pregunta 5 (Si/No)					
Observació P5					
.....					

NOTA

A internet es poden trobar formularis per a l'elaboració d'enquestes en línia que ja inclouen un mètode de presentació de resultats. Si dins de classe s'han vist algunes d'aquestes eines és moment de posar-les en pràctica.

Treball col·laboratiu

L'important d'aquesta etapa de l'activitat ha de ser articular les diferents tasques en els grups on hi hagi més possibilitats d'aprenentatge compartit. L'alumnat amb habilitats d'anàlisi quantitativa pot formar grups amb l'alumnat que desenvolupi una millor anàlisi de les respostes obertes. També és important repartir rols per a la presentació de resultats, recolzant la presentació amb gràfics i imatges.

FASE 2

La segona etapa d'aquesta activitat consisteix en el disseny d'una acció creativa i rellevant en funció als resultats del diagnòstic previ realitzat en la Fase 1.

Per preparar aquesta segona etapa és necessari que el grup dediqui alguns minuts a debatre els aspectes que més hagin cridat l'atenció del diagnòstic i que es presentin propostes d'acció creativa per a millorar la sensibilització del tema triat.

Durant el debat es pot construir una graella per valorar els temes, les accions i els recursos disponibles perquè al final el grup decideixi per consens el tipus d'acció a realitzar.

3. Elecció d'una acció de sensibilització

Aspectes rellevants del diagnòstic	Accions a dur a terme per millorar situació	Objectiu de l'acció i indicador d'assoliment	Recursos i necessitats per dur a terme acció	Valoració i elecció
...				

És important valorar que l'acció tingui un **objectiu clar** que es desprèn del diagnòstic previ.

Per exemple, si l'alumnat ha detectat que la comunitat educativa no coneix els principis de la banca ètica, centri el seu esforç en una acció per donar a conèixer els cinc principis d'una manera creativa i que en acabar l'acció es pugui valorar el grau de difusió d'aquests principis.

En qualsevol cas la intervenció del professorat pot ajudar al fet que el grup defineixi clarament els objectius i indicadors per saber si s'ha complert amb la meta de millorar la situació de partida.

Exemples d'accions:

Per realitzar una acció de sensibilització dins de l'àmbit escolar **es pot comptar amb ONG i entitats** que realitzen campanyes o compten amb àrees d'Educació per a la Justícia Global.

Al llistat de material complementari de l'activitat hi ha un llistat d'enllaços a campanyes a les quals es pot escriure i sol·licitar suport.

De totes maneres s'inclou en aquest guió algunes de les **accions més comunes** per reforçar la sensibilització sobre el tema i les tasques que l'alumnat pot assumir:

- Xerrades, debats i conferències (definir continguts, selecció de persones convidades, avaluació de participació).
- Exposicions (creació de cartells).
- Publicar material (crear pamflets, diari de notícies, blocs, difusió de #etiquetes, "memes").
- Organitzar una mobilització (en grup acudir a entitats, administracions, bancs).
- Incidir en presa de decisions (demanar a persones adultes adoptar un canvi d'actituds, carta compromís, etc.).
- Expressions artístiques i audiovisuals (teatre, poesia, fotografia, vídeo).
- Ciberaccions (Enviament de correus, entrades o comentaris a blocs, xarxes socials).

Per a conèixer més exemples de campanyes i estratègies de sensibilització, es pot visitar el lloc especialitzat de Jorge Castañeda

<https://jorgecastaneda.es/category/campanas/>

En cadascuna de les accions es pot motivar que l'alumnat mantingui una **actitud crítica** a la informació que sobre la temàtica es pot trobar en els mitjans de comunicació tradicional, la publicitat de la banca comercial o els coneixements previs que tenen les persones adultes.

L'element a valorar per al professorat en l'acció triada és si realment el grup ha estat capaç de proposar mecanismes alternatius de relació econòmica, d'organització i equilibri en la regulació del sistema financer o en la clarificació dels elements transformadors de la banca ètica. Això considerant si les propostes estan lligades a opcions solidàries i cooperatives per reduir conseqüències negatives del model competitiu.

4. Execució de l'acció de sensibilització

Depenent el tipus d'acció triada, el professorat podrà acompanyar i facilitar els elements i recursos necessaris per a dur a terme la sensibilització.

És recomanable emmarcar aquestes accions en moments i espais **on l'alumnat pugui tenir una major incidència:** reunions de famílies en l'institut, celebracions, assemblees, convocatòries de barri, etc.

FASE 3

Finalment, per a aquesta fase es suggereix un nou espai de debat i valoració del procés.

5. Conclusions:

El professorat pot dinamitzar aquest moment amb preguntes que portin a l'alumnat a **reflexionar sobre la seva pròpia** acció i la incidència al seu entorn.

- Hem pogut **reflectir les nostres propostes** en l'actitud de les persones cap a els qui ens dirigíem?
- L'acció que hem desenvolupat **canvia o transforma** en alguna cosa l'entorn proper que coneixem?
- Quines **altres accions** podem fer per continuar promovent un món més just, unes relacions econòmiques més acurades, des de la perspectiva de les finances ètiques?

D'igual forma que en la primera fase suggeríem el **Cercle de Paraula** com a tècnica per a valorar el moment del grup, en aquesta fase, una vegada realitzada l'acció de sensibilització convé facilitar que l'alumnat comparteixi amb aquesta mateixa tècnica les seves sensacions, emocions i inquietuds

6. Presentació final:

En aquesta etapa també suggerim que el treball realitzat durant tota l'activitat pugui ser reflectit en un **document o presentació pública** (de manera digital es pot compartir en l'espai web de l'Institut o xarxes socials o pot incorporar-se a aquesta mateixa guia didàctica com a exemple del treball realitzat enviant-la per correu electrònic a: fets@fets.org o a edualter@pangea.org).

El guió per a la presentació final de l'activitat recupera les diferents taules i debats que s'han dut a terme durant les tres fases d'aquesta activitat.

EXEMPLE DE PRESENTACIÓ DIGITAL

DISPOSITIVA 1	Portada i dades del grup
DISPOSITIVA 2	Índex
DISPOSITIVA 3	Etapa 1 Selecció de la temàtica.
DISPOSITIVA 4	Etapa 1 Valoració de recursos para abordar temàtica.
DISPOSITIVA 5	Etapa 1 Preparació de diagnòstic.
DISPOSITIVA 6	Etapa 1 Resultats de diagnòstic.
DISPOSITIVA 7	Etapa 2 Debat per a definició d'accions (Fase 2).
DISPOSITIVA 8	Etapa 2 Planificació de la acció, objectiu, indicadors, recursos necessaris.
DISPOSITIVA 9 I 10	Etapa 2 Descripció de l'acció, narració, tipus d'acció. Imatges i materials.
DISPOSITIVA 11	Etapa 3 Conclusions. Resposta a preguntes del debat (Fase 3).
DISPOSITIVA 12	Una altra informació, referències, enllaços i llocs web
DISPOSITIVA 13	Crèdits i agraïments

1. COM VALORES EL TREBALL REALITZAT PEL GRUP EN CADASCUNA DE LES ETAPES DEL PROJECTE?

Fase 1: Diagnòstic i elecció de l'acció

Excel·lent Bé Regular Dolent

Fase 2: Acció

Excel·lent Bé Regular Dolent

Fase 3: Reflexió, conclusió i presentació

Excel·lent Bé Regular Dolent

2. COM VALORES EN GENERAL EL TREBALL EN EQUIP COL·LABORATIU PER PROJECTES COM AQUEST?

Excel·lent Bé Regular Dolent

3. AMB AQUEST EXERCICI, HAS MILLORAT LA TEVA FORMA DE TREBALLAR EN EQUIP COL·LABORATIU?

Molt Poc Gens

4. AQUEST PROJECTE QUE HAN REALITZAT EN GRUP AJUDA A DONAR DIFUSIÓ A LA PROPOSTA DE BANCA ÈTICA?

Molt Poc Gens

5. EN QUINA FASE DE LA CAMPANYA O PROJECTE HAS SENTIT QUE HAS APRÈS MÉS?, PER QUÈ?

GRAELLA D'AVALUACIÓ

PREGUNTA I ELEMENTS DE VALORACIÓ	TOTALMENT	FORÇA	UNA MICA	GENS
FASE 1				
<p>1 S'HAN IDENTIFICAT LES TEMÀTIQUES MÉS OPORTUNES SEGONS EL GRAU DE DIFUSIÓ PERCEBUT EN L'ENTORN. EN EL DEBAT S'HAN APORTAT ELEMENTS PER DECIDIR SOBRE UN O UN ALTRE TEMA.</p>				
<p>2 S'HA UTILITZAT INFORMACIÓ DE LA TEMÀTICA TRIADA DE MANERA RIGOROSA PER CONSTRUIR UN INSTRUMENT DE DIAGNÒSTIC. DISSENY D'INSTRUMENT, QUALITAT DE LES PREGUNTES.</p>				
FASE 2				
<p>3 S'HAN IDENTIFICAT ELEMENTS O ARGUMENTS PÚBLICS (MITJANS DE COMUNICACIÓ, PUBLICITAT, CREENCES) SOBRE ELS QUALS CAL PRESENTAR ALTERNATIVES DURANT L'ACCIÓ.</p>				
<p>4 S'HAN TRIAT MECANISMES I RECURSOS CREATIUS I TECNOLÒGICS QUE FACILITEN LA INCIDÈNCIA DE L'ACCIÓ TRIADA.</p>				
<p>5 S'HA PROPOSAT DURANT L'ACCIÓ OPCIONS O MECANISMES ALTERNATIUS AL QUE OFEREIX LA BANCA COMERCIAL.</p>				
<p>6 S'HAN BUSCAT I PRESENTAT OPCIONS SOSTENIBLES EN EL TEMPS PER MANTENIR EL COMPROMÍS AMB CRITERIS ÈTICS DE LA BANCA. L'ACCIÓ HA TRANSCENDIT EL MOMENT CONCRET DE LA CAMPANYA.</p>				
FASE 3				
<p>7 S'HA VALORAT POSITIVAMENT L'ACCIÓ I ES RECONeixEN ELS RESULTATS DE L'ACCIÓ.</p>				
<p>8 S'HAN ANALITZAT I REDACTAT EN GRUP LES CONCLUSIONS DE TOT EL PROCÉS (TREBALL COL·LABORATIU I RESULTATS)</p>				
<p>9 S'HAN PRESENTAT I DIFÓS LES CONCLUSIONS AMB RECURSOS VARIATS. PRESENTACIÓ DIGITAL, PLATAFORMES WEB, XARXES SOCIALS.</p>				
TREBALL COL·LABORATIU				
<p>10 AQUEST TIPUS DE PROJECTES HA CONTRIBUÏT A MILLORAR EL TREBALL COL·LABORATIU. RESULTATS DE L'AUTOAVALUACIÓ.</p>				
<p>11 EL TREBALL COL·LABORATIU HA CONTRIBUÏT A TENIR UNA MAJOR INCIDÈNCIA EN LES ACCIONS DE L'ALUMNAT EN EL SEU ENTORN PROPER.</p>				

